

Utbildningsmaterial om KRAV till restaurangpersonal

En KRAV-certifierad restaurang har rutiner som är kopplade till KRAVs regler och de som arbetar i verksamheten ska vara väl insatta i dessa rutiner. En certifierad verksamhet är med och bidrar till en hållbar utveckling av livsmedel. Därför är det viktigt att följa de regler som gäller för restaurang och storhushåll i KRAVs regler. Det är främst kapitel 15 som är aktuellt för restaurang och storhushåll men även regler i kapitel 2, 3, 19 och 20 kopplar till restaurangverksamheter.

Det här är KRAV

KRAV är Sveriges mest kända miljömärkning för mat. KRAVs strategi är att:

- ✓ utveckla verktyg och regler som ger betydande hållbarhetsnytta vid produktion och konsumtion av livsmedel.
- ✓ bidra till ett ökat utbud och konsumtion av hållbara livsmedel genom effektiva och affärsmässiga samarbeten, tydlig kommunikation och ett starkt varumärke.

KRAV tar fram regler tillsammans med intressenter i hela kedjan från producent till restaurang och handel. Forskare samt konsument- och miljöorganisationer deltar också i arbetet och regelverket är i ständig utveckling. De företag som följer KRAVs regler och är certifierade har rätt att använda KRAV-märket i sin marknadsföring. All KRAV-märkt produktion i hela livsmedelskedjan kontrolleras regelbundet. KRAV ansvarar inte för kontrollen, den görs av fristående certifieringsföretag för att garantera opartiskhet. Certifieringsföretagen kontrolleras i sin tur av staten.

KRAV-märket är varumärkesskyddat och får endast användas på eller i anslutning till KRAV-märkta produkter. Det får även användas av KRAV-certifierade restauranger i anslutning till ingredienser på menyer.

KRAVs restaurangmärke finns i tre olika nivåer och får användas av KRAV-certifierade restauranger. Antalet markerade stjärnor på märket visar vilken nivå verksamheten är certifierad för. Nivå 1 innebär att minst 25 procent av verksamhetens inköpsvärde av livsmedel består av godkända livsmedel*. Alternativt ska minst 15 produkter vara helt utbytta till godkända livsmedel. För nivåerna 2 och 3 gäller att verksamhetens inköpsvärde består av minst 50 procent respektive 90 procent godkända livsmedel.

* Godkända livsmedel innebär att produkterna är KRAV-märkta, EU-ekologiska (gäller endast vegetabiliska livsmedel) eller MSC-märkta. Minst 50 % av dem ska vara KRAV-märkta.

En KRAV-certifierad verksamhet ska bland annat:

- ✓ Sätta upp certifikatet väl synligt för gästerna
- ✓ Se till att personalen har god kännedom om KRAV och ekologisk produktion
- ✓ Kunna redovisa inköp för KRAV-märkta produkter
- ✓ Inte servera några rätter som innehåller arter med rött ljus enligt [WWF:s fiskguide](#)
- ✓ Använda miljömärkta rengöringsmedel
- ✓ Ha miljömål som följs upp årligen

KRAV och ekologiskt – det är skillnad

Ekologiskt

EU har minimiregler för vad som får kallas ekologiskt. Det kallar vi EU-ekologiskt. Dessa livsmedel är producerade:

- ✓ utan naturfrämmande kemiska bekämpningsmedel
- ✓ utan konstgödsel
- ✓ utan genmodifierade organismer (GMO)
- ✓ med krav på hur djuren ska ha det och fodret ska i första hand komma från den egna gården
- ✓ med skonsam förädling och endast ett fåtal tillsatser i maten

Ekologisk produktion bidrar till renare vattendrag och ökad biologisk mångfald. Det finns i genomsnitt 30 procent fler arter på ekologiska gårdar.

KRAV är ekologiskt, och mer därtill

KRAV är Sveriges mest kända miljömärkning för mat. KRAVs regler utgår från EU:s ekologiska regler men innehåller också fler och tuffare regler. KRAV är med och driver utvecklingen mot ett hållbart jordbruk. KRAV-märkta produkter är producerade på ekologisk grund med extra höga krav på: **djuromsorg, hälsa, socialt ansvar och klimat.**

Till skillnad från EU-ekologiskt har KRAV även regler för hållbart fiske och restaurang.

KRAV HAR HÖGRE KRAV PÅ DJURVÄLFÄRD

- ✓ Grisar får beta, böka i jord och gyttebad på sommaren. I EU-ekologisk produktion räcker det att de får gå ute på en betongplatta. De flesta konventionella grisar får inte gå ut alls.
- ✓ Djuren får föda i avskildhet för att skapa mindre stress.
- ✓ Det finns särskilda regler för slakten, som ska gå så lugnt till som möjligt.

KRAVS REGLER FÖR MILJÖ OCH KLIMAT GÅR LÄNGRE ÄN EU:S REGLER

- ✓ Företaget ska ha ett systematiskt miljöarbete.
- ✓ Större växthus ska huvudsakligen använda förnybar energi.
- ✓ Bönderna ska ha gått kurs i sparsam körning samt ha grön el.

KRAV HAR HÖGRE FOKUS PÅ HÄLSA

- ✓ Ekologisk mat produceras utan naturfrämmande kemiska bekämpningsmedel och bara ett fåtal tillsatser är tillåtna i förädlingen.
- ✓ KRAV har extra höga krav för hälsan, bland annat att tillsatsen nitrit inte får användas i chark.
- ✓ Det ska finnas skyddsavstånd mellan åkrar och starkt trafikerade vägar i Sverige.
- ✓ Visste du att KRAV-märkt lax och ekologisk mjölk innehåller fler nyttiga fettsyror som omega 3 än o-ekologisk lax och mjölk?
- ✓ Det finns mer mineraler och vitaminer i ekologiska ägg.

KRAV HAR ÄVEN REGLER FÖR SOCIALT ANSVAR

- ✓ Grundläggande mänskliga rättigheter ska respekteras.
- ✓ Svensk lagstiftning om arbetsvillkor ska följas i Sverige. Det gäller även för säsongarbetare, gästarbetare, inhyrd arbetskraft och volontärer.
- ✓ För importerade produkter gäller att tvångsarbete inte är tillåtet och arbetare ska kunna organisera sig och förhandla kollektivt.

Andra miljömärkningar

EU-EKOLOGISKT är den europeiska märkningen för ekologisk produktion. Vad som får kallas ekologiskt styrs av EU-förordningar, bland annat att maten är producerad utan konstgödsel och naturfrämmande kemiska bekämpningsmedel. Det finns också krav på djurhänsyn och endast ett fåtal tillsatser är tillåtna i färdig mat. På alla färdigförpackade ekologiska varor som kommer från något EU-land, måste märkningen finnas med. Kontrollen görs av oberoende kontrollorgan.

MSC, Marine Stewardship Council, är en internationell märkning på vild fisk (ej odlad) med målet att säkra världens tillgång på fisk och skaldjur. Märkningen ställer bland annat krav på fiskebestånd och på fiske-metoder, till exempel hur redskap används för att minska bifångst av andra arter. Fisket ska vara välskött och långsiktigt hållbart.

ASC, Aquaculture Stewardship Council, är en global hållbarhetsmärkning för odlad fisk och skaldjur. Märkningen ställer bland annat krav på fodret som används i odlingarna, på minskad antibiotikaanvändning, vattenrening och på att fisken ska kunna spåras tillbaka till odlingsplatsen. Dessutom finns sociala krav som föreningsfrihet, förbud mot barnarbete med mera.

FAIRTRADE är en märkning som innehåller krav för att odlare och anställda ska få bättre förutsättningar att med egen kraft kunna förbättra sina arbets- och levnadsvillkor. Barnarbete och diskriminering motverkas samtidigt som demokrati, organisationsrätt, miljöhänsyn och ekologisk produktion främjas. Fairtrade är en internationell märkning.

RAINFOREST ALLIANCE är en internationell märkning på livsmedel som syns på till exempel kaffe, bananer och choklad. Märkningens krav handlar bland annat om att främja biologisk mångfald, göra insatser för att skydda skogen och öka försörjningsmöjligheter och villkor för odlare i framför allt tropiska länder. Inom det sociala området ställs krav på exempelvis föreningsfrihet och organisationsrätt.

SVENSKT SIGILL är en kvalitets- och ursprungsmärkning på mat. Sigillmärkningen säkerställer bland annat att råvarorna kommer från svenska gårdar. Med tillägget klimatcertifierad ställs extra krav som är inriktade på att minska klimatpåverkan i produktionen till exempel val av foder, gödselmedel, djurvälstånd och energieffektivisering.

FRÅN SVERIGE talar endast om att det är i Sverige som produkten är odlad, djuret är fött och uppfött och produkten är förädlad och förpackad och kontrollerad. I varor med flera ingredienser är kött, mjölk, ägg, fågel, skaldjur och fisk alltid utan undantag Från Sverige. I sammansatta varor måste minst 75 procent av innehållet vara svensk råvara. Stickkontroll sköts av kontrollorgan anlitat av Från Sverige.

Bra Miljöval

BRA MILJÖVAL är Naturskyddsföreningens miljömärkning på varor och tjänster. Märkningens miljökrav tar hänsyn till en vara eller tjänsts livscykel från råvara till avfall. Kraven omfattar även funktion samt etiska och sociala aspekter för varan eller tjänsten. Märkningen finns bland annat på textil, tvättmedel, el, försäkringar och livsmedelsbutiker. Bra Miljöval är en svensk miljömärkning.

SVANEN är en nordisk miljömärkning som omfattar både varor och tjänster. Svanenmärkningen tar hänsyn till varans miljöbelastning från råvara till avfall, det vill säga under hela varans livscykel. Svanen har regler för varans innehåll (till exempel kemikalieinnehåll), produktionen av varan (till exempel hur mycket vatten och energi som behövs), mängden utsläpp med mera.

EU-ECOLABEL är EU:s officiella miljömärkning. Kraven omfattar en vara eller tjänst från tillverkning till avfall. Varan eller tjänsten ska uppfylla miljökrav, funktionskrav och kvalitetskrav för att få licensieras med EU Ecolabel. EU Ecolabel är en europeisk miljömärkning. Miljömärkning Sverige AB ansvarar för EU Ecolabel i Sverige.

Jag har läst och förstått innehållet

.....
Plats och datum

.....
Namn